

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/19/2023
Identifikačné číslo spisu: 6919202264
Dátum vydania rozhodnutia: 29.02.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:6919202264.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E. U.W., narodenej XX. R. XXXX, B., D. XXX/XX, 2/ G. U., narodeného XX. I. XXXX, B., D. XXX/XX a 3/ K. L.-V., narodenej XX. I. XXXX, B., D. XXX/XX, zastúpených advokátskou kanceláriou AK Bítalová & Demeterová, s. r. o. "v likvidácii", Rimavská Sobota, Žánovská 5183/2A, IČO: 47 244 798, JUDr. Mária Bítalová - likvidátor, proti žalovanému F. E., narodenému XX. R. XXXX, B., B. XXX/X, zastúpenému advokátskou kanceláriou Kováč | Krpčiarová & partners - advokátska kancelária, s. r. o., Lučenec, M. Bela 2, IČO: 47 253 975, v mene ktorej koná JUDr. Ladislav Kováč, advokát a konateľ, o zaplatenie 2 638,40 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Rimavská Sobota pod sp. zn. 17C/15/2019, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. augusta 2020 sp. zn. 17Co/56/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 26. augusta 2020 sp. zn. 17Co/56/2020 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 03. júna 2020 č. k. 17C/15/2019-125 rozhodol, že:

Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 2.638,40 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2.638,40 Eur od 05. 02. 2019 do zaplatenia, to všetko v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.).

Žalobcovi sa priznáva voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.)

1.1. Výkonaným dokazovaním má súd za to, že žalobcovi vznikla škoda vo výške 2.638,40 Eur a túto mu spôsobil žalovaný tým, že vyoral oziminy, ktoré tam mal zasadené, a o ktorých mal vedomosť, že patria žalobcovi. Súd má za to, že v zmysle § 415 Občianskeho zákonníka je každý povinný počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a na životnom prostredí. V tomto prípade jednoznačne došlo ku škode na majetku žalobcu. Z výpovede žalobcu aj žalovaného a taktiež aj z písomných listinných dôkazov je zrejmé, že žalovaný mal vedomosť o skutočnosti, že pred ním na základe platnej nájomnej zmluvy obhospodaroval pozemky žalobcu. Rovnako mal vedomosť aj o tom, že na pozemkoch boli vysiate oziminy, čo sám potvrdil vo vyjadrení k žalobe (v marci 2018 bol na

obhliadke pozemkov). Napriek uvedenému žalovaný v apríli 2018 (po písomnej komunikácii so žalobcom) pristúpil k obrobeniu pôdy a k vyoraníu ozimín, ktoré tam zasadil žalobca, čím žalobcovi spôsobil škodu. Svojím vedomým konaním porušil preventívnu povinnosť podľa § 415 Občianskeho zákonníka, v príčinnej súvislosti spôsobil škodu, a naplnil tak predpoklady pre vyodenie všeobecnej zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka.

Súd je toho názoru, že vzhľadom na spor žalobcu s pani T. ako prenajímateľkou poľnohospodárskych pozemkov ohľadom platnosti výpovede z nájmu, o ktorom žalovaný mal vedomosť, mal žalovaný konať tak, aby nedošlo ku škode na majetku žalobcu. Nemožno opomenúť, že žalovaný je samostatne hospodáriacim roľníkom a súd tak na jeho strane v danej situácii rozumne očakával vyššiu úroveň osobitnej schopnosti, starostlivosti i opatrnosti.

Pokiaľ sa žalobca domáhal náhrady škody z dôvodu porušenia § 12a ods. 4 zákona č. 504/2003 Z. z., súd má za to, že uvedené ustanovenie nie je možné aplikovať na daný prípad, pretože sporové strany nie sú a neboli vo vzťahu prenajímateľ a nájomca.

V neposlednom rade súd považuje za potrebné poukázať na to, že svoj podiel na vzniknutej situácii má aj samotná prenajímateľka pozemkov p. T., ktorá napriek spornej výpovedi z nájmu pozemky ďalej prenajala, uzatvorila nájomnú zmluvu so žalovaným a umožnila mu tak pozemky užívať. Táto skutočnosť však nemá vplyv na vyodenie zodpovednosti voči žalovanému v tomto súdnom konaní.

S poukazom na už uvedené, považuje súd za preukázané, že žalobcovi vznikla škoda vo výške 2.638,40 Eur, a túto mu aj priznal.

1.2. Súd zamietol návrh žalovaného na pojednávaní na vykonanie dôkazov ohľadne preukázania dátumu výsevu ozimín žalobcom, a taktiež návrh na vykonanie dôkazu ohľadne výšky škody, s poukázaním na princíp sudcovskej koncentrácie. Predmetné konanie začalo v apríli r. 2019, žalovaný bol v priebehu celého konania aktívny. Vyjadril sa k samotnej žalobe a aj k vyjadreniam žalobcu, avšak ani v jednom svojom vyjadrení nenapadol výšku škody a nespochybnil to, že by v čase podpisu Nájomnej zmluvy dňa 01.11.2017 na sporných pozemkoch neboli vysiate oziminy a preto má súd za to, že návrh na vykonanie uvedených dôkazov mohol žalovaný predložiť už skôr, ak by konal starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania a najmä by to vyžadovalo nariadenie ďalšieho pojednávania.

1.3. Nakoľko sa žalovaný nesplnením peňažného záväzku dostal do omeškania, žalobcovi vznikol zároveň nárok na úrok z omeškania od nasledujúceho dňa po dni uplynutia lehoty určenej v predžalobnej výzve na zaplatenie. Žalovaný si prevzal predžalobnú výzvu dňa 01.02.2019, a keďže lehota na zaplatenie bola 3 dni od prevzatia výzvy, má žalobca nárok na úrok z omeškania od 05.02.2019 až do zaplatenia. Výška úroku z omeškania bola v zmysle § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. určená podľa základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky, zvýšenej o 5 percentuálnych bodov.

1.4. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP tak, že žalobcovi, ktorý mal vo veci úspech v celom rozsahu, priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 %. O výške trov konania rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku vyšší súdny úradník v nadväznosti na ich vyčíslenie žalobcom (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 26. augusta 2020 sp. zn. 17Co/56/2020 rozhodol, že:

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 2.638,40 € s príslušenstvom (prvý výrok) potvrdzuje (výrok I.).

Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o trovách konania pred súdom prvej inštancie (druhý výrok) mení tak, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov konania žalobcu pred súdom prvej inštancie (výrok II.).

Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy odvolacieho konania v rozsahu 100 %, do troch dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky trov odvolacieho konania žalobcu (výrok III.).

2.1. Odvolací súd preskúmal všetky podstatné odvolacie námietky žalovaného ako aj predchádzajúce konanie spolu s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a udáva, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie vo vzťahu k vyhovneniu žalobe žalobcu, v tomto smere si osvojuje dôvody napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie a v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP

na tieto v plnom rozsahu poukazuje; na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku a reagujúc na odvolacie dôvody odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie na základe vykonaných dôkazov dospel k správny skutkovým zisteniam, na ktoré aplikoval správne ustanovenie právneho predpisu a súčasne vec správne právne posúdil; z dôvodu, že odvolací súd je rozsahom a dôvodmi odvolania viazaný (§ 379 CSP; § 380 CSP), pri posudzovaní veci sa zaoberal len námietkami uvedenými v odvolaní a procesným postupom súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu napadnutého rozsudku z hľadiska, či došlo k vadám, ktoré sa týkajú procesných podmienok (§ 380 ods. 2 CSP).

2.2. Odvolanie žalovaného nie je dôvodné. Odvolací súd sa po preskúmaní veci stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že v prejednávanej spore boli splnené zákonné podmienky na vyhovie žalobe žalobcov; pre rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom odvolaní bol postačujúci skutkový stav veci, ako ho zistil súd prvej inštancie, z ktorého pri rozhodovaní vychádzal aj odvolací súd (§ 383 CSP); pre rozhodnutie odvolacieho súdu o podanom odvolaní tak nebolo potrebné opakovať ani dopĺňať dokazovanie (§ 384 CSP).

2.3. Podľa odvolacieho súdu bolo v zhode so súdom prvej inštancie pre vyhovie žalobe žalobcu postačujúce skutkové zistenie, že žalobca v septembri 2017 zasial osivo na poľnohospodárskej pôde, ktoré následne žalovaný v apríli 2018 vyoral a zničil úrodu žalobcu a to napriek preukázanej vedomosti žalovaného o zasiatom osive žalobcu; na základe uvedených skutkových zistení dospel súd prvej inštancie podľa odvolacieho súdu k správne právne posúdeniu veci, že žalovaný uvedeným postupom porušil zákonnú povinnosť predchádzať škodám na majetku (§ 415 Občianskeho zákonníka), v dôsledku čoho vznikla žalobcovi škoda (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka); základ nároku žalobcu na náhradu škody v prejednávanej spore bol preto daný; podľa názoru odvolacieho súdu oprávnenie žalovaného vyorať úrodu žalobcu nemohlo byť založené na existencii nájomnej zmluvy zo dňa 01.11.2017 na predmetné pozemky, pretože žalovaný v podstate svojpomocne odstránil vadu prenajatej veci, pričom mal využiť iné (právne) prostriedky nápravy.

2.4. Napriek tomu, že odvolaciu námietku nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v prejednávanej spore uplatnil žalovaný oneskorene až v odvolacej replike (§ 365 ods. 3 CSP), odvolací súd dospel k záveru, že vecná legitímácia strán bola v prejednávanej spore určená správne; v prípade nároku na náhradu škody (§ 420 ods. 1 Občianskeho zákonníka) je na podanie žaloby v zásade aktívne vecne legitimovaný poškodený, t. j. subjekt, v ktorého majetkovej sfére došlo v dôsledku škodovej udalosti zapríčinennej škodcom k ujme vyjadriteľnej v peniazoch alebo uvedením do predošlého stavu (skutočná škoda), resp. ktorého majetok sa v dôsledku škodovej udalosti zapríčinennej škodcom nerozmnožil, aj keď sa bez škodovej udalosti s ohľadom na pravidelný chod vecí takéto rozmnoženie majetku poškodeného dalo rozumne predpokladať (ušlý zisk); z hľadiska prejednávanej spory je z vykonaného dokazovania zrejmé, že v dôsledku vyorania zasiatého osiva zo strany žalovaného sa vzhľadom na pravidelný chod vecí majetok žalobcu nerozmnožil o očakávaný majetkový prírastok (úrodu); v zmysle uvedeného je preto žalobcu možné považovať za poškodeného, pretože nebyť škodovej udalosti (vyoranie úrody) sa s ohľadom na pravidelný chod vecí takéto rozmnoženie majetku poškodeného dalo rozumne predpokladať; v zmysle uvedeného je možné žalobcu považovať za poškodeného a žalovaného za škodcu, pričom na aktívnu vecnú legitímáciu žalobcu nemá žiadny vplyv, ktorý subjekt žiadal o dotáciu na pôdu.

2.5. Nakoniec odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie sa nedopustil pochybenia ani v rámci dokazovania (t. j. predovšetkým nevykonaním všetkých navrhnutých dôkazov); odvolací súd v prvom rade poukazuje na ustanovenie § 185 ods. 1 CSP, kde je súdu zákonom daná možnosť výberu dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať, je súčasťou princípu voľného hodnotenia dôkazov (§ 191 ods. 1 CSP); o tom, či súd vykoná alebo nevykoná navrhovaný dôkaz nevydáva žiadne rozhodnutie, má iba povinnosť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej uviesť, z akého dôvodu navrhovaný dôkaz nevykoná (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/242/2013 z 31. júla 2014); vo všeobecnosti možno uviesť v zmysle súdnej praxe „procesnému právu strany navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, z akých dôvodov tak neurobil; nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi; (1) prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; (2) ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí, resp. nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou; nakoniec (3)

tretím je nadbytočnosť dôkazu, t.j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené; ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť“ (porovnaj napríklad uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/202/2018 zo dňa 29.10.2019); okrem toho môže súd v zásade odoprieť aj vykonanie dôkazu, ktorý bol získaný v rozpore so zákonom (nezákonný dôkaz); nakoniec nie je súd prvej inštancie povinný vykonať ani dôkaz navrhnutý oneskorene postupom podľa § 153 ods. 1 a 2 CSP (sudcovská koncentrácia konania), resp. v zmysle § 154 CSP (zákonná koncentrácia konania); aj podľa súdnej praxe „z ustanovenia § 149 a nasledujúce C.s.p. vyplýva, že strany sporu majú v konaní rovné postavenie spočívajúce v rovnakej miere možnosti uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem prípadu, ak povaha prejednávanej veci vyžaduje zvýšenú ochranu strany sporu s cieľom vyvažovať prirodzene nerovnovážne postavenie strán sporu; právna úprava v ustanovení § 150 C.s.p. zakotvuje tzv. povinnosť tvrdenia, teda procesnú povinnosť, ktorej nesplnenie je sankcionované procesnými prostriedkami, predovšetkým vo forme rýchlej straty sporu; strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu; táto povinnosť tvrdenia sa vzťahuje na skutkové okolnosti súvisiace s procesným útokom alebo procesnou obranou strany sporu a je koncepčným predpokladom tzv. sudcovskej koncentrácie civilného sporového konania (§ 153 C.s.p.); porušenie povinnosti tvrdenia sa považuje za procesnú pasivitu strany sporu, ktorá má za následok procesnú sankciu vo forme buď nespornosti nepopretých skutkových tvrdení protistrany podľa § 151 ods. 1 C.s.p. alebo neúčinnosti nekvalifikovaného popretia skutkového tvrdenia protistrany podľa § 151 ods. 2 C.s.p.“ (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Cdo/126/2020 zo dňa 22.07.2020); v zmysle vyššie uvedeného dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie sa nedopustil nesprávneho procesného postupu nevykonaním (žalovaným) navrhnutého dokazovania výsluchom prenajímateľky C.. R. T. ako aj dokazovania ohľadne výšky uplatnenej škody; súd prvej inštancie v odôvodnení napadnutého rozsudku konkrétnym (jasným, určitým a zrozumiteľným) spôsobom konštatoval, že k ustáleniu skutkového stavu došlo na základe (presne špecifikovaných) vykonaných dôkazov a žalovaným navrhnuté dôkazy boli uplatnené oneskorene (§ 153 ods. 1 CSP), preto nevykonanie navrhovaného dokazovania nemožno kvalifikovať ako porušenie práva žalovaného na spravodlivý proces; aj podľa odvolacieho súdu navrhol žalovaný vykonanie dokazovania výsluchom prenajímateľky a ohľadne výšky uplatnenej škody oneskorene (žalovaný ani len netvrdil, že by mu v navrhnutí dokazovania bránila nejaká prekážka); žalobca už v podanej žalobe výslovne vyčíslil uplatnenú škodu v sume 2.638,40 €, skutkovo popísal jej jednotlivé zložky a na jej preukázanie pripojil k žalobe listinné dôkazy, pričom žalovaný výšku škody prvýkrát namietol až na pojednávaní dňa 06.05.2020, hoci mu nič nebránilo urobiť tak už skôr, ak by konal starostlivo so zreteľom na rýchlosť a hospodárnosť konania (§ 153 ods. 1 CSP); súd prvej inštancie preto správne uplatnil sudcovskú koncentráciu konania (§ 153 ods. 2 CSP) a tvrdenie žalobcu o výške škody bolo potrebné považovať za nepopreté skutkové tvrdenie (§ 151 ods. 1 CSP); uvedený záver platí aj ohľadne návrhu na vykonanie dokazovania výsluchom prenajímateľky, ktoré dokazovanie navyše podľa odvolacieho súdu nemohlo mať vplyv na posúdenie skutkového stavu veci (išlo o nadbytočný dôkaz); ani podľa odvolacieho súdu nebolo potrebné vypočúvať prenajímateľku, pretože nebolo podstatné, či bolo žalobcom zasiate už v čase uzavretia novej nájomnej zmluvy (čo malo byť podľa žalovaného preukázané uvedeným dôkazom), ale či mal žalovaný vedomosť o osive žalobcu v čase jeho vyorania (ktorá skutočnosť bola preukázaná inými dôkazmi); pre úplnosť odvolací súd udáva, že na vykonanie navrhnutého dokazovania v odvolacom konaní (novoty v odvolacom konaní) neboli splnené zákonné podmienky (§ 366 CSP); na základe uvedeného odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o uložení povinnosti žalovanému zaplatiť žalobcovi sumu 2.638,40 € s príslušenstvom (prvý výrok) ako vecne správny potvrdil.

2.6. Žalovaný podané odvolanie odôvodnil tým, že súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností [§ 365 ods. 1 písm. e) CSP] a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam [§ 365 ods. 1 písm. f) CSP]; pokiaľ ide o odvoláciu námietku žalovaného ohľadne nevykonania všetkých navrhnutých dôkazov [§ 365 ods. 1 písm. e) CSP], podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie nevykonanie všetkých navrhnutých dôkazov v

napadnutom rozhodnutí dostatočne odôvodnil a na nevykonanie žalovaným navrhnutých dôkazov boli splnené zákonné podmienky (bod 4.4.5 odôvodnenia); pokiaľ ide o odvoláciu námietku žalovaného ohľadne nesprávnych skutkových zistení súdu prvej inštancie z vykonaných dôkazov [§ 365 ods. 1 písm. f) CSP] považuje odvolací súd skutkové zistenia súdu prvej inštancie z vykonaných dôkazov za správne a zodpovedajúce obsahu vykonaných dôkazov, pričom obsahom odvolania sa ich podľa odvolacieho súdu žalovanému nepodarilo spochybníť (body 4.4.1 až 4.4.3 odôvodnenia); pokiaľ ide o odvoláciu námietku žalovaného ohľadne absencie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu, táto z hľadiska obsahu predstavuje odvoláciu námietku nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 365 ods. 1 písm. h) CSP], ktorú však žalovaný uplatnil oneskorene až v odvolacej replike v rozpore s ustanovením § 365 ods. 3 CSP (k aktívnej vecnej legitímácii strán v prejednávacom spore podrobnejšie bod 4.4.4 odôvodnenia).

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP, podľa ktorého ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci a v spojení s § 262 ods. 1 CSP, podľa ktorého o nároku na náhradu trov konania rozhodne aj bez návrhu súd v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Nakoľko žalobca bol v odvolacom konaní v plnom rozsahu úspešný, priznal mu odvolací súd proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (100 %). Z dôvodu vykonateľnosti rozhodnutia o trovách konania formuloval odvolací súd výrok o nároku na náhradu trov odvolacieho konania do povinnosti ich náhrady (porovnaj napríklad uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Cdo/222/2016 zo dňa 23.03.2017, sp. zn. 6Cdo/57/2017 zo dňa 30.05.2017, sp. zn. 6Cdo/196/2016 zo dňa 22.06.2017 a sp. zn. 7Cdo/123/2016 zo dňa 04.04.2017). O samotnej výške náhrady trov odvolacieho konania žalobcu rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali právni nástupcovia žalobcu (ďalej aj „dovolatelia“) dovolanie. Namietali, že rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici bol vydaný až po smrti žalobcu, teda strana, ktorá v konaní vystupovala, nemala v čase právoplatného skončenia veci procesnú subjektivitu, v dôsledku čoho možno takéto rozhodnutie považovať za zmätočné, čo zakladá dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. b) CSP. Zároveň, keďže po smrti strany neboli do konania pribratí jej dedičia, môže byť tým naplnený aj dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, teda, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Keďže rozsudok bol vydaný po smrti žalobcu, ktorému bolo právoplatným rozsudkom priznané majetkové právo proti žalovanému, notárka nemôže do dedičstva pojať toto majetkové právo a dedičia sa ho nemôžu domôcť voči žalovanému. Navrhli, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod [§ 420 písm. b), f) CSP] zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá aj jeho dôvodnosť.

6. Z ustanovenia § 420 písm. b) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu.

7. Procesná subjektivita strany konania znamená spôsobilosť mať procesné práva a povinnosti, ktoré zákon priznáva strane. Právna veda ju označuje aj ako spôsobilosť byť účastníkom konania (podľa OSP sa strany v sporovom konaní označovali účastníci). Právnu úpravu procesnej subjektivity obsahuje § 61. Túto subjektivitu má podľa uvedeného ustanovenia ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju priznáva zákon. Procesná subjektivita teda vyplýva z hmotnoprávných predpisov.

7.1. Podľa § 7 OZ spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením a zaniká smrťou, prípadne vyhlásením za mŕtveho. Právny poriadok priznáva právnu subjektivitu aj počatému dieťaťu za predpokladu, že sa narodí živé.

7.2. Z uvedeného vyplýva, že dôvod zmätočnosti uvedený v § 420 písm. b) je daný vtedy, ak sa konanie viedlo s osobou, ktorá nemala spôsobilosť na práva a povinnosti. Jedným z prípadov je, keď sa konanie viedlo s fyzickou osobou už zomretou.

7.3. V tejto súvislosti je dôležité rozlíšiť, či k strate procesnej spôsobilosti došlo už pred podaním žaloby, respektíve pred začatím konania, alebo ju strana stratila až počas konania.

7.4. Môže sa však stať, že aj napriek tomu, že osoba nemala procesnú subjektivitu pred začatím konania, súd vo veci konal a rozhodol. V rozhodnutí je teda osobou oprávnenou alebo povinnou niekto, kto vôbec nemohol byť za osobu oprávnenú alebo povinnú určený. Rozhodnutie je teda zmätočné. Takýto prípad môže nastať napríklad, ak súd koná s osobou už zomrelou. Táto osoba nemôže byť stranou sporu, pretože nemá procesnú subjektivitu.

7.5. Ak po začatí konania strana stratí procesnú subjektivitu, súd postupuje podľa § 63 pri fyzických osobách. Za zmätočné sa preto nepovažuje, ak súd pokračuje v konaní s jeho právnymi nástupcami, ak to povaha veci pripúšťa.

8. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie vecí za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. V preskúmvanej veci dovolací súd zistil, že rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota z 03. júna 2020 č. k. 17C/15/2019-125 súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi I. U., narodenému XX. O. XXXX istinu vo výške 2 638,40 eura s prísl. do troch dní od právoplatnosti rozsudku ako aj priznal mu náhradu trov konania. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný. Počas odvolacieho konania však žalobca I. U. XX. R. XXXX zomrel. Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom z 26. augusta 2020 sp zn. 17Co/56/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a zmenil výrok o trovách konania. Teda odvolací súd konal so žalobcom I. U., ktorý v čase konania už bol po smrti. Žalobca teda nemohol byť stranou sporu, pretože nemal procesnú subjektivitu. Z uvedeného vyplýva, že dôvod

zmätočnosti uvedený v § 420 písm. b) CSP je daný, keďže odvolací súd konal s fyzickou osobou už zomretou.

11. V preskúmvanej veci došlo podľa názoru dovolacieho súdu postupom odvolacieho súdu k naplneniu znakov vady podľa § 420 písm. b) CSP. So zreteľom na uvedené dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

12. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.